FYLKESMANNEN
I MØRE OG ROMSDAL

Saksbehandler, innvalgstelefon
Fagansvarleg Tove Røberg, 71258445

Vår dato
06.07.2016
Deres dato
25.05.2016

Vår ref.
2016/3087/TORO/008
Deres ref.

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Høring - Forslag til endring i rettshjelploven, rettshjelpforskriften og stykkprisforskriften

Fylkesmannen i Møre og Romsdal viser til høringsnotat av 25.05.16 vedrørende foreslåtte endringer i rettshjelpsloven, rettshjelpforskriften og stykkprisforskriften med høringsfrist 06.07.16. På grunn av den korte høringsfristen og ferieavvikling, har vi valgt å kun uttale oss til forslaget til endringer i rettshjelpsloven.

Pkt.1 : Fylkesmannen har forståelse for departementets fokus på og vurdering av viktigheten av at ressursene til rettshjelp blir brukt hensiktsmessig, og at ikke ordningen i enkelte saker kan virke prosessdrivende. Fylkesmannen i Møre og Romsdal etterlyser likevel en generell vurdering av gjeldende bruttoinntektsgrense både for enslige og ektefelle/samboere, som ikke har vært justert siden 2006. Hovedinntrykket er at den lave bruttoinntektsgrensen slår urimelig ut i enkelttilfeller og ikke bare for unge uføre. Dette særlig sammenholdt med at det ikke kan dispenseres og tas hensyn til gjeldsbelastning og forsørgeransvar i stykkprissaker som reguleres av rettshjelpsloven § 11, 2. og 3. ledd.

Pkt.2: Vedrørende forlag om å øke egenandel ved prioriterte fri sakførselssaker fra 5 ganger salærsatsen til 8 ganger, har vi ikke spesielle merknader til.

Pkt. 3 : Begrensninger i retten til fri rettshjelp i skiftesaker.
Fritt rettsråd : Fylkesmannen er ening i vurderingen av at det i skiftetvister som gjelder fordeling av innbo og løsøre bør retten til fri rettshjelp begrenses og at tvisten kun bør omfatte retten til felles bolig.
Skille mellom parter som har umyndige barn eller ikke, synes i første omfang vanskeligere å håndheve og etterleve. Det vil forutsette at partene gir disse opplysningene og at det kan kontrolleres. Videre viser erfaring at en del, da særlig kvinner uten deltakelse i arbeidslivet kan komme særdeles dårlig ut ved skiftetvister etter langvarig ekteskap. En reduksjon i stykkprissatsen fra 7 til 5 timer er heller ikke etter vår vurdering hensiktsmessig, da det forholdsvis ofte søkes om en skjønnsmessig salærfastsetting i disse sakene. Dette gjelder særlig i tvister som inneholder skjevdelingskrav og næringsforetak.

Fri sakførsel : Forslaget om å fjerne sakstypen fra de prioriterte sakstypene vil etter vår vurdering innebærer en betydelig innstramming av rettshjelpstilbudet på området. Vårt

inntrykk er at de fleste skiftetvister løses vel forberedende rettsbehandling og at veldig få går til ordinær behandling i tingretten. I de få sakene som går til hovedforhandling vil det ofte foreligge særlige forhold som ulike styrkeforhold mellom partene, og/eller vesentlige verdier til fordeling, slik at det da vil være nødvendig at det gis fri sakførsel for at saken løses.

Det at adgangen til å bringe saken inn for retten fjernes som en prioritert sakstype for skiftesaker, kan også føre til at det fremmes flere søknader om en utvidet rettsrådsbevilling. Skiftesaker etter langvarige ekteskap/samboerskap kan være juridisk kompliserte, særlig der tvisten knytter seg til felles bolig, skjevdelingskrav og næringsforetak. Fylkesmannen anser det dermed uheldig at rettshjelpstilbudet strammes inn ytterligere.

Pkt. 4: Endring i rundskriv G-12/05 om dispensasjonspraksis.
Fylkesmannen er enig i at det er behov for en oppmyking i dispensasjonsadgangen, og at den ikke bør knyttes til praksisen om at stykkpriskomponenten skal overstiges med mer enn det dobbelte. Det er positivt at det tas hensyn til forsørgelsesbyrde og omfang av rettsråd, men det bør også tas inn en vurdering av gjeldsbyrde, særlig knytt til nødvendig bolig. Fylkesmannen i Møre og Romsdal vil likevel påpeke at en generell økning av inntektsgrensen vil forenkle systemet og underbygge bruken av stykkpriser på rettsrådsstadiet. Hensynet til likhet istede for å baseres seg på en dispensasjonspraksis underbygger dette. I den forbindelse bør det også vurderes egeninnvilgelsesadgang for advokatene i de sakene hvor det er foreslått dispensasjonsadgang knytt til forsørgelsesbyrde. Det nye forslaget til retningslinjer for dispensasjonspraksis fordrer ytterligere skjønnsmessige vurderingen som medfører at det må gjøres vedtak i enkle rettsrådssaker.

Dersom inntektsgrensen ikke heves vil en påpeke at dispensasjonsadgangen innenfor kr 20.000,- er for lavt. Det vil være enkeltpersoner som i særlige tilfeller vil ha ett behov for dekning av juridisk bistand gjennom rettshjelpsordningen, som ikke omfattes av den foreslåtte endringen. Fylkesmannen vil også på generelt grunnlag anføre at domstolene har ulik praksis i forhold til økonomiske dispensasjoner, og at noen domstoler praktiserer dispensasjonsadgangen relativt romslig. Dette er ett moment som taler for at bruttoinntektsgrensen burde heves noe, og at dispensasjonspraksisen i domstolene blir mer lik fylkesmennenes praksis.

Pkt.5: Økonomiske og administrative konsekvenser
Dersom inntektsgrensen ikke heves i sammenheng med de øvrige foreslåtte endringene i rettshjelpsordningen, samtidig som dispensasjonsadgangen oppmykes, vil det føre til en økning av dispensasjonssøknader fra inntektsgrensen. Selv om det vil bli færre saker som knytter seg til skifte- og økonomisk oppgjør, kan en ikke se at dette lemper så mye på arbeidsmengden hos fylkesmannen.

Med hilsen

Helge Mogstad (e.f.) Tove Røberg
direktør